

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITJA

Leto XV.

Litija, oktober 1974

Številka 10

Vsi aktivno v borbo za stabilizacijo gospodarstva v predilnici

Ko se približujemo koncu gospodarskega leta 1974 in so pred nami že znani devet-mesečni poslovni uspehi, istočasno pa tudi zbir vseh družbenih ekonomskih težav, ki tarejo naše jugoslovansko gospodarstvo, smo priča intenzivni razpravi in ukrepom na vseh nivojih našega samoupravnega mehanizma, tako v političnih organizacijah Zveze komunistov Jugoslavije in Slovenije, sindikatih, SZDL in ostalih institucijah, kot skupščinah, izvršnih svetih, gospodarskih zbornicah, poslovnih združenjih, organizacijah združenega dela itd.

Pri ocenah ekonomskega stanja in problemov, ki so se nakopičili v minulem obdobju, gre istočasno za realno oceno in izvore težav na eni strani, ter družbeno akcijo vseh subjektivnih sil na drugi strani.

Naj omenim le nekaj bistvenih resnic, ki so spremenljale več ali manj celotno naše gospodarstvo. Pozitivni trendi so prav gotovo naslednji:

1. Sorazmerno visoka rast proizvodnje, približno 10 %, predstavlja več, kot smo predvidevali v resoluciji družbeno ekonomskega razvoja Jugoslavije za leto 1974. Če pa upoštevamo, da so bile v letošnjem letu v mednarodnem merilu krize s surovinami in pogonsko energijo, pa predstavlja tako visok porast fizičnega obsega proizvodnje še toliko večji dosežek.

2. Povečala se je zaposlenost celotnega prebivalstva za približno 5 %, kar je ob mednarodni stagnaciji oziroma v Evropi celo zmanjšanju zaposlovanja, velik napredek. Naj omenim samo, da je v italijanski tekstilni industriji v prvih osmih mesecih stalo več kot 40 % proizvodnih zmogljivosti in se iste tendence kažejo tudi v naslednjih mesecih.

3. V letu 1974 smo pričali tudi porastu produktivnosti dela za 4,6 %. Seveda so odraz takšne produktivnosti tudi nove in modernejše strojne kapacitete, ki so bile v letu 1974 dane v obratovanje.

4. K pozitivnim rezultatom in gospodarjenju lahko štejemo zelo visoko rast investicij, tako tistih, ki spremenjajo struktura nesoglasja

v gospodarstvu, kot so energitika, bazna industrija, kot tudi tistih, ki pomenijo rast družbenega standarda — stanovanja, šole, ceste itd.

5. Da se ne bi spopadali še z večjimi ekonomskimi problemi pa je pripomoglo tudi kmetijstvo z rekordno letino žitaric, saj bi jih sicer morali uvoziti v večjih količinah in bi bil plačilni deficit zunanje trgovine še večji.

Vsa ta pozitivna gibanja, ki smo jih dosegali v prvih devetih mesecih, pa je naše gospodarstvo spremljala kopica negotovosti, ki zmanjšujejo vrednost doseženega. Te bi bile naslednje:

1. **INFLACIJA** — Na prvem mestu je prav gotovo prevelika stopnja inflacije. Nekateri podatki jugoslovanske statistike izkazujejo stopnjo 30 %. Vrsta institucij in gospodarstvenikov pa je mišljenja, da je ista še večja. Res je, da majhna rast inflacije pospešuje hitrejši razvoj gospodarstva, toda z visokim procentom inflacijskega gibanja zmanjšujemo realno vrednost ekonomsko doseženih rezultatov, kot so družbena produktivnost, ustvarjeni dohodek, sposobnost izvajanja lastne reprodukcije, zmanjšanje vrednosti minulega dela, s tem pa tudi finančnih skladov združenega dela v organizacijah združenega dela.

Zaradi tako pomembnega vpliva, ki ga ima inflacija na gospodarstvo, se predvidevajo nekateri ukrepi, ki bodo imeli kratkoročni značaj, vrsta ukrepov pa se pripravlja tako v samih sistemskih rešitvah za družbeni plan leta 1975 in za nadaljnje obdobje našega razvoja.

2. DEFICIT V ZUNANJE TRGOVINSKI BILANCI —

Ta se povečuje in se predvideva, da bo isti do konca leta znašal že prek 700 milij. ameriških dolarjev. Tako velik znesek deviznega plačilnega primanjkljaja zmanjšuje našo ekonomsko samostojnost in je odraz ekstenzivnega razvoja gospodarstva, ki ne urejuje možnosti naše vključitve v mednarodno delitev dela. V letu 1973 smo prvič dosegli pomembne dosežke prav na tem področju in si ustvarili devizne rezerve, ki omogočajo, da lažje brzdamo letošnjo nelikvidnost. Prav gotovo pa je, da je takšno stopnjo deviznega primanjkljaja pospešila svetovna situacija z visokim dvigovanjem cen surovinam, ki jih potrebuje naša industrija. Če bi bile rešene nekatere sistemske rešitve, ki bi vzpodbujale izvoz, bi bil primanjkljaj nižji, zato so ukrepi že v pripravi. Naloge poslovne politike celotnega gospodarstva pa morajo biti usmerjene v povečevanje izvoza, saj bi sicer lahko nastalo kopčenje lastnih proizvodov na domačem trgu, kar bi imelo težke posledice v organizacijah združenega dela v naslednjem obdobju.

3. **CENE** — V letošnjem letu so bile cene skoraj vseh vrst proizvodov v velikem porastu. Podatki izkazujejo povečanje za prek 26 %. Takšno povečanje cen, čeprav je delno tudi odraz svetovnih gibanj, pa ne daje gospodarstvu stabilizacijske moči, pač pa še nadalje povečuje inflacijske učinke. Sistem določanja cen ni rešen, istočasno pa znatne materialne potrebe v skupni splošni potrošnji, so pritiskale na proizvajalce, da so cene zviševali. Manj pa se je vodila bitka v sferi proizvodnje, v izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti, v še večji rentabilnosti in proizvodnosti dela in ne nazadnje

v prestrukturiranju proizvodnih zmogljivosti.

Problem določevanja cen, ki je še v pristojnosti državnih organov, bo prav gotovo moral dobiti drugačno vsebino dela, saj administrativno določanje cen v največjih primerih ni objektivno, ker so se cene povečevale tudi pod določenimi pritiski, manj pa z močjo ekonomskih dokazov.

4. **NELIKVIDNOST** — Kot posledica že omenjenih gospodarsko merešenih problemov pa se pojavlja nelikvidnost. To pomeni za gospodarstvo enega najtežjih problemov. V Jugoslaviji in celotnem našem gospodarstvu smo pričali nenehnemu povečevanju nelikvidnosti, kar bo imelo za posledico nenormalno izvrševanje proizvodnih nalog, zmanjševanje investicij, neoskrbovanje z reprodukcijskim materialom itd. Ukrepi, ki bodo imeli drastičen značaj pri urejevanju nelikvidnosti, bodo prizadeli oziroma uravnavali in zmanjševali pretirano potrošnjo na eni strani, na drugi pa utrdili finančno disciplino s tem, da bo gospodarstvo primorano ustvarjena sredstva nameniti za obratna sredstva in manj za investicije. Nelikvidnost se je močno pojavila v tekstilni industriji Jugoslavije — kot panogi, ki je najbolj občutljiva za vse krizne situacije, ki se v neki družbi pojavijo. V stanju zaskrbljenosti se nahajamo tudi mi v Predilnici, vendar o tem kasneje.

Z omenjeno problematiko sem nakazal le bistvene elemente našega kriznega gospodarskega položaja, njih je prav gotovo več, kot so: pretirana skupna in splošna potrošnja, delitev dohodka, nagrajevanje po delu, socialna politika, samoupravno sporazumevanje, integracije itd., vendar smatram, da je spoznanje problematike in vplivi

(Nadaljevanje na 2. str.)

Novatorstvo - podpiramo ali zatiramo?

Večkrat slišimo ali pa preberemo, da je novatorstvo pri nas zastopljivo, da nam prah prekriva kupe izboljšav in izumov, v tujini pa podjetja kupujejo patente in licence in zanje odštevajo lepe denarce.

In če se vprašamo, kako je pri nas, v našem podjetju? Položaj je podoben. Novatorstvo (to so največkrat ljudje, ki več let delajo na istih strojih in jih tako poznajo do zadnjih podrobnosti) njihove ideje ostajajo neizkoriščene, ker ni nikogar, ki bi se zavzel, ki bi vztrajal, da bi izboljšava tudi zaživela v praksi. Prej bi se našel kdo, ki bi takim stvarjem nasprotoval. Pri Delavskem svetu imamo tudi komisijo za racionalizacijo in tehnične izboljšave, ki pa se po dosedanjih podatkih še ni nikoli sestala.

Kljub vsemu pa se najde še kdo, ki zna svojo zamisel izpeljati do konca, tvegajoč pri tem, da bo naletel na očitke, namesto na priznanje, ki so ga nekateri delavci pri dosedanjem delu na področju izboljšav gotovo zaslužili. A ni nikogar, ki bi jim rekel vsaj hvala, ker so podjetju prihranili devizna sredstva, ker se je zmanjšalo število pretrgov, ker se je izboljšala kvaliteta — to pa prav gotovo niso majhne stvari.

Imamo ljudi, ki imajo ogromno idej, kako določene stvari izboljšati, pa jim te ideje ostajajo samo za igranje z miselnimi procesi, mi pa plačujemo drage uvožene rezervne dele. Ko govorimo o vseplošnem varčevanju ali je kdo razmislil tudi o tem, koliko bi lahko prihranili z novatorstvom.

Vsi aktivno v borbo . . .

(Nadaljevanje s 1. str.)

iste na našo delovno organizacijo prilično dovolj jasno, kaj imamo za storiti, da se ne znajdemo v kolesju velikih ekonomskih problemov. Naj zaključim I. del ocene gospodarstva z ugotovitvijo obeh zborov skupščine SR Slovenije, odbora zbora združenega dela za družbeno ekonomski razvoj in odbora zbora občin za družbeno ekonomske odnose in razvoj, ki ugotavljajo: »Da mora gospodarstvo samo in njih samoupravni organi ter samoupravne institucije, storiti nove napore, da se čimprej najde izhod iz sedanjega položaja. Naporji za boljše gospodarjenje, prestrukturira-

nje gospodarstva, vzpodbudnejši način nagrajevanja, združevanje znanstvenih, materialnih in kadrovskih zmogljivosti, bitka za večjo produktivnost in večji izvoz morajo postati sestavni del skupnih prizadevanj za stimulatívnejše gospodarjenje.

Poslovni dosežki v devetih mesecih in nadaljnje naloge v Predilnici

Razpolagamo že z bistvenimi podatki poslovanja prvih devetih mesecev, zato bom skušal tudi nekatere podatke oceniti z vidika uspeha celotne bombažne tekstilne industrije v Sloveniji, nekatere pa primerjati z lanskeletnimi dosežki pri nas v organizaciji združenega dela.

Gibanje proizvodnje v 9 mesecih

v tonah

	1973	1974	indeks
bombažna kardirana preja	2,393.514	2,336.504	98
bombažna česana preja	408.901	515.906	125
sintetična in stanična preja	1,822.462	1,929.995	106
skupaj enojna preja	4,624.877	4,782.405	103
sukana preja	1,771.406	1,880.598	106
previta preja	1,520.322	2,818.979	185
skupaj	3,291.728	4,699.577	143

Iz omenjenih podatkov je razvidno, da smo proizvodnjo enojne preje povečali le za 3 %, vendar je pozitivno to, da smo pa česano prejo povečali za 25 % in sintetično za 6 %, kar je tudi naš poslovni in dohodkovni interes. Namreč sintetična in česana preja ustvarjata znatno več dohodka kot pa bombažna kardirana preja.

V sukanj in previti preji je napredek znatno večji, kar pa je zasluga novih proizvodnih zmogljivosti sukalnih in previjalnih strojev. Povečana

proizvodnja za 43 % bo do konca leta še povečana, saj zaradi ozkih proizvodnih grl v dvojnju niso obratovali vsi sukalni stroji.

Produktivnost

V proizvodnji enojne preje smo dosegli le 1 % povečano produktivnost v primerjavi z lanskim obdobjem. Vsekakor bi bil ta odstotek lahko večji, če bi boljše izkoriščali strojne zmogljivosti, delovni čas in odpravljali ozka grla v čistilnici in predpredilnici sintetične.

Poslovni uspeh	1973	1974	indeks
Celotni dohodek	162,150.120	259,503.328	160
Stroški	117,424.000	183,159.000	156
Dohodek	44,726.235	76,344.528	171
Ostanek dohodka za sklade	9,668.142	24,578.727	250
Osební dohodki	28,163.935	39,013.535	139

Iz navedenih podatkov se vidi, da je poslovni uspeh zelo dober, kljub sorazmerno slabšim uspehom v doseganju fizičnega obsega proizvodnje in produktivnosti. Na tako visoko povečanje celotnega dohodka, kar za 60 % napram lanskemu letu in 16 % iznad poprečja v slovenski bombažni industriji v letošnjih prvih devetih mesecih, je vplivalo povečanje cen preji, ki so bile določene za celotno Jugoslavijo enako, in pa tudi naša sprememba asortimana s povečanjem česane in sintetične preje, prav tako pa tudi znatno povečana proizvodnja sukanj in previte preje.

Stroški napram celotnemu dohodku so se gibali počas-

neje kot celotni dohodek, in to za 4 %. V Sloveniji pa izkazuje bombažna grupa za 2 % hitrejšo naraščanje stroškov. Na zmanjšanje stroškov je imela vpliv predvsem surovina: bombaž in sintetična. Prav zaradi počasnejšega naraščanja stroškov so elementi dohodka in ostanek dohodka v še večjem porastu in to: dohodek za 71 %, ostanek dohodka pa celo za 150 % napram lanskemu letu. V Sloveniji je dohodek za razdelitev rasel po stopnji povečanja za 43 %, kar pomeni, da je naša rast hitrejša za 28 %.

Pri stroških moram omeniti, da je prav ta kategorija, to je racionalna in poceni

nabava osnovnih surovin, racionalna predelava istih, ter skrajno varčno trošenje vseh ostalih materialov v procesu proizvodnje in poslovanja, ena najpomembnejših nalog za uspešno gospodarjenje. Vsi stroški v prvih devetih mesecih so znašali preko 18 milijard starih din. In če bi nam uspelo zmanjšati le-te samo za 2 %, bi ustvarili 360 milijonov starih dinarjev dohodka več, kar pomeni 80 % enomesečne plače kolektiva.

Osební dohodki so se povečali napram lanskemu letu v masi za 39 %. To je znatno hitreje, kot se je povečala produktivnost in tudi znatno hitreje kot se so povečali nominalni življenjski stroški v Jugoslaviji in Sloveniji. Poprečje osebnih dohodkov na mesec je bilo v devetih mesecih že 258.000 s. din in se isti v zadnjih mesecih še povečuje, tako, da predvidevamo, da bo koncem leta iznad 270.000 s. din. Tako visoki osebni dohodki so odraz našega novega pravilnika, ki daje možnosti, da si z doseženo proizvodnjo in doseženim poslovnim uspehom povečujemo osebne dohodke. Moram pa reči, da se to še ne odraža v celotnem kolektivu, da bi imeli do dela ustvarjalen odnos.

Smataram, da so bile do sedaj zahteve po vseh pravicah osebnega standarda tako osebnih dohodkih, kot sredstvih za regres, stanovanju, družbeni prehrani, počitniškem domu — večje kot pa dolžnosti pri kvalitetnem visoko produktivnem opravljanju dolžnosti slehernega člana kolektiva. Zato je pričakovati, da se bodo odnosi nagrajevanja po delu, ki dobiva v času stabilizacijskih naporov svoje mesto, zaostri.

Nelikvidnost. Kot je danes v celotnem gospodarstvu prisotna nelikvidnost, tako je tudi v našem kolektivu. Naj omenim samo to, da imamo na razpolago enako maso lastnih obratnih sredstev in kratkoročnih kreditov, kot kot smo jih imeli v letu 1973. Celotni dohodek pa smo povečali samo v 9 mesecih za skoraj 10 milijard, do konca leta pa računamo, da bo povečan za 14 milijard s. din.

Takšno povečanje celotnega dohodka zahteva tudi povečanje obratnih sredstev, ki jih pa pri poslovnih bankah ne dobimo, vsaj ne v takšni višini in v takšnih časovnih terminih, kot si jih želimo mi.

Da ne doživljamo še večje krize v nelikvidnosti, je nam pripomogel velik dohodek, ki smo ga ustvarili, in ki ga tekoče uporabljamo za obratna sredstva.

Dolžniki, to je naši kupci koncem septembra dolgujejo 6 milijard starih dinarjev — lansko leto 2,3 milijarde starih din. Znesek 6 milijard je res velik, vendar ta predstavlja v poprečju manj kot 60 dni vezave. Pričakovati je, da se bo nelikvidnost še povečala, prav posebno pa v tekstilni industriji, zato je pričakovati, da bodo dolžniki še porastli, s tem pa je lahko ogrožena naša normalna proizvodnja. S problemom nelik-

vidnosti, ki ga bomo morali reševati v naši nadaljni poslovni orientaciji in politiki do kupcev, bomo morali biti predvsem doma odločni v omejitvi vse potrošnje — tudi investicijske, do poslovnih partnerjev pa voditi selektivno politiko v taki meri, da nam ne bo ogrožala normalne prodaje na trgu. Kajti, če bi napravili drastične ukrepe do kupcev, bi se le ti orientirali na ostale dobavitelje doma in iz tujine. To pa bi pomenilo kopičenje zalog preje, ki bi nam vezala znatna finančna sredstva. Zaloge, ki smo jih imeli koncem septembra v preji, so predstavljale dva in pol dnevno proizvodnjo, kar pomeni najnižje zaloge v Jugoslaviji in tekstilu, in verjetno tudi v celotni jugoslovanski industriji.

Konkretné naloge in ukrepi

Vse omenjene težave, ki ta rejo naše gospodarstvo, in ki sem jih skušal v skopih obrih prikazati, zahtevajo od nas samoupravljalcev, da jih rešujemo, da najdemo tiste rešitve in poti, ki bodo pripomogle k stabilizaciji in normalizaciji našega gospodarstva.

Težave so prisotne močnejše v tekstilni industriji kot v ostalih panogah, zato nas bo morala naša samoupravna socialistična zavest in socialistična dolžnost obvezovati, da se bomo ponašali kot dobri delavci, kot dobri gospodarji in kot dobri samoupravljalci. Iz tega sledi, da pričnemo takoj bitko za:

1. **Večjo produktivnost** — kar pomeni optimalno izkoriščanje proizvodnih naprav, zmanjšanje zastojev, polno izkoriščanje delovnega časa, odpravljanje ozkih grl, zavzetost delavcev na delovnem mestu z odgovornostjo do dela in slično.

2. **Varčevanje.** Na tem področju lahko z vestnim delom, do delovnih naprav, do reprodukcijskega materiala, elektrike, embalaže itd., prihranimo mnogo finančnih sredstev.

3. **Kvaliteta.** Zavedati se moramo, da v sedanjí situaciji lahko prodajamo samo kvalitetne proizvode. Zmanjševati deformirane navitke, pomešanost preje — neenakomernosti v kvaliteti, slabe navitke, vozle — moramo nujno odpraviti, ker v obratnem

primeru bomo povečevali zaloge preje v našem skladišču, kupci pa bodo prejo vračali ali pa zahtevali velike odškodnine.

4. **Tekoče in kvalitetno vzdrževanje strojev,** da bodo sposobni proizvajati kvalitetno prejo, da bodo delavci lahko dosegali optimalne proizvodne dosežke.

5. **Organizacija dela.** Odpraviti je vse pomanjkljivosti pri organizaciji, da bo ta omogočila izvajanje vseh nalog. Delokrogi delovnih mest, naloge, normativi časa, norme itd., se morajo v najkrajšem času izvesti.

6. **Osvajanje novih proizvodov** — efektni sukanci in povečanje tiste proizvodnje, ki ustvarja več dohodka (sintetična, česana preja), je treba intenzivno nadaljevati.

7. **Nabava surovin.** Racionalno in ekonomično je treba nabavljati vse vrste surovin in pomožnega materiala. Zmanjšati vezavo sredstev, ki so v zalogah surovin, pomožnega materiala in preje.

8. **Selekcija kupcev.** Orientacija na tiste kupce, ki redneje plačujejo svoje obveznosti. Poostriiti ažurnost poslovanja.

9. **Izterjava dolžnikov.** Stalni kontakti s kupci. Iskati vse možnosti medsebojne poravnave, ter iskanje možnosti najetja obratnih kreditov.

10. **Izvoz** je treba pojačati, s tem, da je rentabilen.

11. **Analiza gospodarskih tokov:** tekoče analizirati vsa gibanja o produktivnosti, stroških, delitvi dohodka, rentabilnosti itd.

12. **Disciplina.** Ne moremo si zamisliti izvajanja vseh naštetih nalog, če ne bomo dosegli visoke discipline in odnosa do dela. Potrebni bodo nekateri ostrejši ukrepi in tudi sankcije za neizpolnjevanje delovnih dolžnosti.

Do konca leta nas še čaka težko delo, morda še težje v naslednjem letu, zato je prav, da smo v takšnih situacijah vsi na fronti, vsi v prvih vrstih borbe, ker le tako smo lahko gotovi v zmago. Omahljivcev ne potrebujemo, lenuhov in delomrznežev tudi ne. Potrebujemo delovne ljudi, ljudi, ki znajo ceniti delo in svojo vlogo samoupravljalca, ljudi, ki bodo znali gospodariti s tem, kar jim je socialistična družba zaupala.

Jože Mirtič

Obisk iz Valjeva

V septembru so nas obiskali Kruškovci iz Valjeva

Še ena delovna zmaga

Naš blok s 30 stanovanjskimi enotami

V začetku tega meseca so se naši delavci vselili v novi blok na Rozmanovem trgu. Pravzaprav je šel ta dogodek mimo nas kot nekaj vsakdanjega, morda celo manj pomembnega, medtem ko bi nekateri to znali obesiti na veliki zvon.

K našim stanovanjem smo tako prišteli še 30 stanovanjskih enot, za

katere smo plačali 5,550 milij. din. Po neuradnih ocenah so to doslej najlepša stanovanja v litijskih blokih. Če pogledamo enak blok pred našim, ki je že dlje časa vseljen in kjer so številni balkoni okrašeni z rožami, že sama zunanost potrjuje prej omenjeno dejstvo. Naloga stanovalcev pa je, da bodo stano-

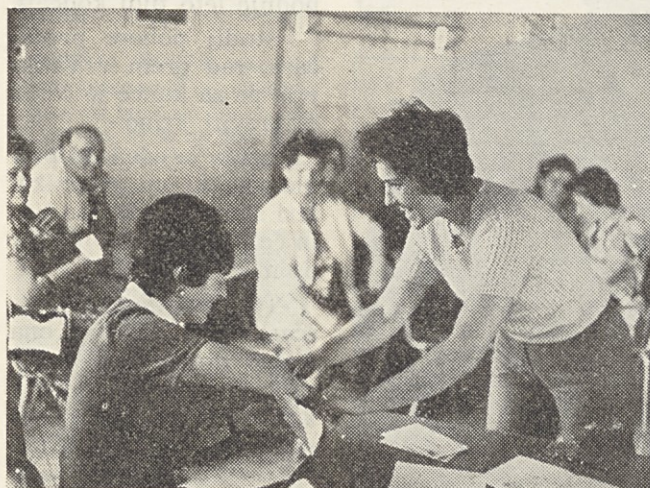
vanja takšna tudi ostala, da ne bo čez čas, ko bodo kakšna preseljevanja, zopet polno očitkov, da je ta in ta zapustil stanovanje takšno in takšno.

Zavedati se moramo, da se je celotni kolektiv odrekel delu sredstev, da se je lahko trideset delavcev s svojimi družinami vselilo v nova stanovanja. S temi vselitvami pa smo rešili stanovanjska vprašanja še drugih

delavcev, ki so dobili izpraznjena stanovanja.

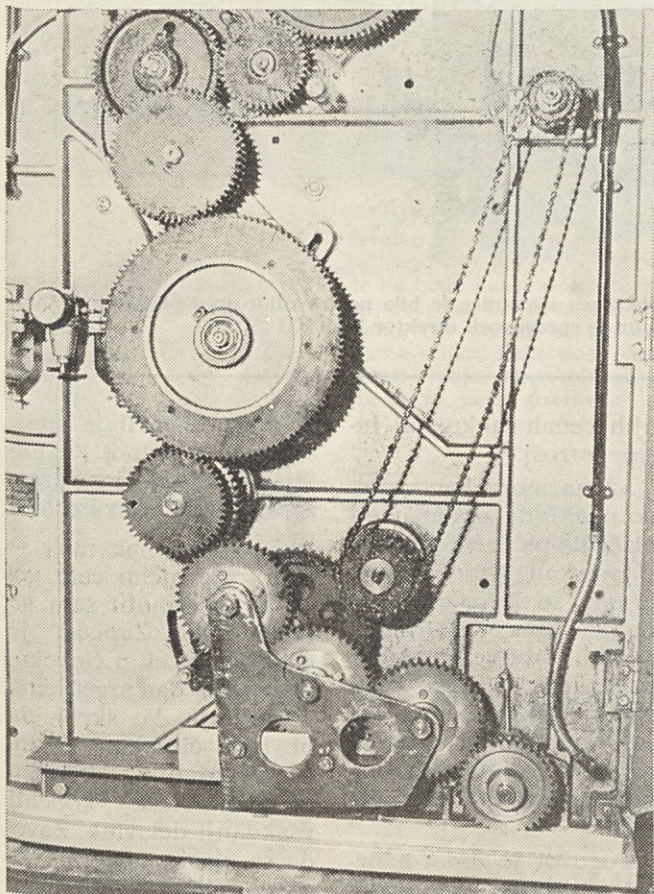
Stanovanjske potrebe še vedno niso pokrite. Nekaj stanovanj bodo naši delavci dobili pri občinskem solidarnostnem skladu, vendar bo še več kot za en blok ostalo prošenj nerešenih. Zato vsi upamo, da bomo čez dve leti zopet lahko zapisali, da smo vselili naše delavce v celoten blok in tako rešili skoraj vse prošnje za stanovanja.

T. Štrus

Zreb je razdelil stanovanja po nadstropjih

Predelan pogon flyerskih kril

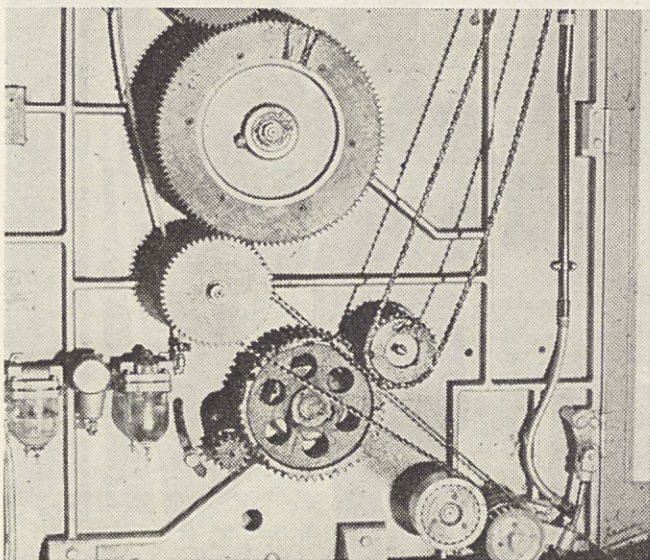
Flyerska krila sedaj poganjajo zobčniki, ki so jih konstruirali in izdelali naši delavci

Kmalu po začetku obratovanja nove predpreditelnice smo morali reklamirati pre slab pogon flyerskih kril. Reklamacijo je angleško podjetje upoštevalo in nam spremenilo pogon, ki pa še vedno ni bil dober. Predvsem so bili problematični dragi uvoženi rezervni deli.

Razmišljali pa so tudi naši fantje in tako se je pred nekaj leti rodila ideja, da bi pogon še enkrat predelali in da bi tokrat uporabili zobčnike. Z delom sta začela Radi Bizjak in Milan Škoberne. Njuno delo je rodilo tudi prve sadove. Približno pred mesecem dni je bil predelan

prvi (poskusni) flyer. Rezultat je bil dober, zmanjšalo se je število pretrgov. Odstopanj, ki so bila pri jermenu ali pa verigi vsakdanji pojav, sedaj ni več. Vsi novi deli so bili izdelani v naših delavnicah. Zamenjava ležajev, ki je prej povzročala večurne zastoje, bo sedaj opravljena v mnogo krajšem času. Trenutno je predelanih že 6 flyerjev, ostali bodo pa v prihodnosti.

Ker pač tako delo ne sodi nikomur v delokrog, je naloga ustreznih organov, da delo ocenijo in ga primerno nagradijo, kar bo vzpodbuda tudi vsem ostalim za nadaljnje delo.

Tu vidimo pogon z jermenom, kjer je prihajalo do pogostih zastojev zaradi številnih menjav ležajev

Časopis na dom — da ali ne?

Časopisni svet Litijskega predilca je na svoji prvi seji med drugim razpravljal tudi o vprašanjih razdeljevanja časopisa. Clani časopisnega sveta so menili, da naj bi uredniški odbor pripravil predlog, da bi Predilca vsi zaposleni prejeli na dom. Ker je izdajatelj časopisa DS podjetja, smo ga obvestili o novem predlogu in ga vprašali za mnenje. Tu pa se je zataknilo. Lahko rečem, da so vsi navzoči menili, da je sedanji način razdeljevanja dober in da si bomo s pošiljanjem domov naredili stroške po nepotrebnem. Da vse ni tako preprosto, pa bodo povedala naslednja dejstva:

1. Časopis tiskamo zato, da ga preberejo vsi zaposleni. Pri sedanji delitvi ga ne. Vprašanje je, koliko delavcev, ki so na dan delitve v bolnišniškem staležu ali na dopustu, ga potem dobi. Da ti ostanejo brez, govori tudi število izvodov, ki ostajajo po mojstrskih pisarnah. Mislim, da precej pove podatek, da smo imeli poprečno dnevno odsotnih v juniju 174 delavcev, v juliju pa 213!

2. Le del delavcev odnese časopis domov, da ga lahko preberejo tudi družinski člani. S pošiljanjem na dom bi se povečalo število bralcev in marsikdo, ki ga danes ne bere, bi ga potem na opozorilo domačih, vzel v roko.

3. Odpadli bi očitki, da ga nekateri lahko berejo med delovnim časom, drugi pa ne. Nekaterim služi kot izgovor, da so lahko v garderobi. Vse to bi odpadlo.

4. Jasno je, da ga, ko je prebran, lahko vržemo v smeti (nekateri mislijo, da bi morali s tovarniškim časopisom ravnati drugače kot z ostalimi in bi ga morali shranjevati, ker lahko še za nazaj pogledajo kakšne podatke). Toda s puščanjem časopisa v garderobah, na delovnih mestih in ne vem kod še vse, povzročamo nepotrebno delo že itak preobremenjenim snailkam.

5. Časopis bi številnim občanom približal delovno organizacijo, kar pa bi bilo pri sedanjih potrebah po delovni sili zelo pomembno.

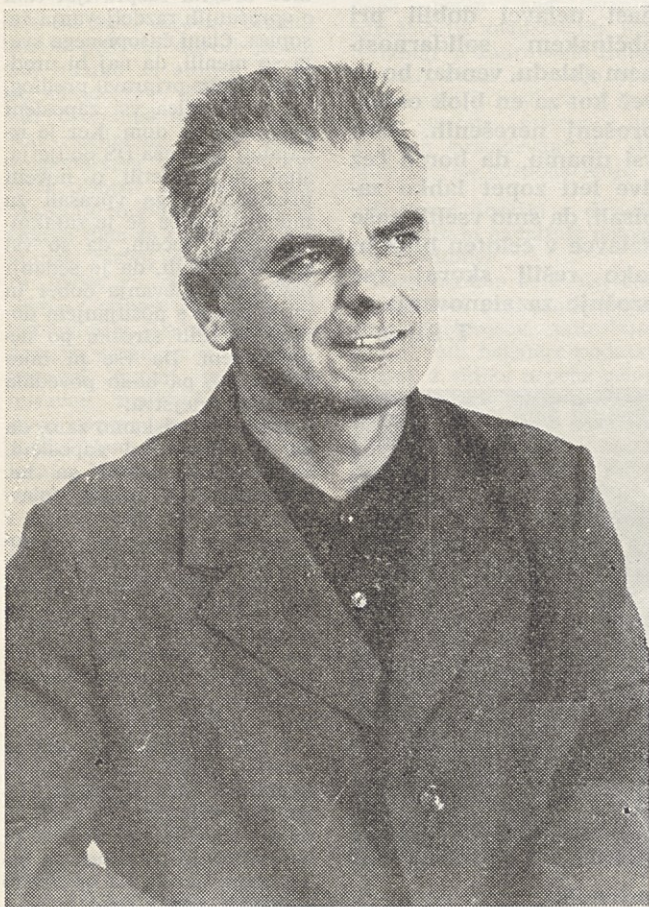
6. Stroški pošiljanja znašajo po novih poštinih tarifah 500 din za tisoč izvodov. Poštino bi plačali v gotovini, da ne bi bilo treba lepiti znamk na vse izvide. Torej o kakšnih posebnih stroških ne moremo govoriti.

7. Dodatno delo bi imel kadrovsko-spolni sektor, ki pa že tudi pri sedanji delitvi razpošilja mesečno skoraj 500 izvodov glasila (vsem upokojenecem, vsem osnovnim šolam in družbenopolitičnim organizacijam v občini in še nekaterim drugim delovnim organizacijam).

Čeprav je prvi hip predlog o pošiljanju na dom, ko imamo vendar vse ljudi vsak dan pod eno streho, izgledal kot korak nazaj v sistemu obveščanja, bo verjetno, po temeljitim premisleku gornjih dejstev, marsikdo mislil drugače.

Predstavljamo vam:

Franca Lesjaka

Varstvo pri delu in požarna varnost sta v našem podjetju tesno povezani z imenom Franc Lesjak. Da bi se požarno varnostni predpisi in pa predpisi iz varstva pri delu tudi uresničevali v vsakdanjem življenju v podjetju, skrbi že od leta 1958. V »fabriko« je prišel leta 1946, delal je pri transportu in nato v sukalnici. Od leta 1949 pa do 1952 je bil zaposlen na občini, po poroki pa se je še istega leta vrnil nazaj v Predilnico, kjer so pokojnino zaslužili tudi njegovi starši.

»Delo je precej odgovorno, za vsako nepravilnost si pred sodiščem. Delamo nekako med pritiskom od spodaj in zgoraj. Stike imam z vsemi zaposlenimi.«

Podjetje si širi, dobivamo nove stroje, ki so boljše zavarovani kot stari.

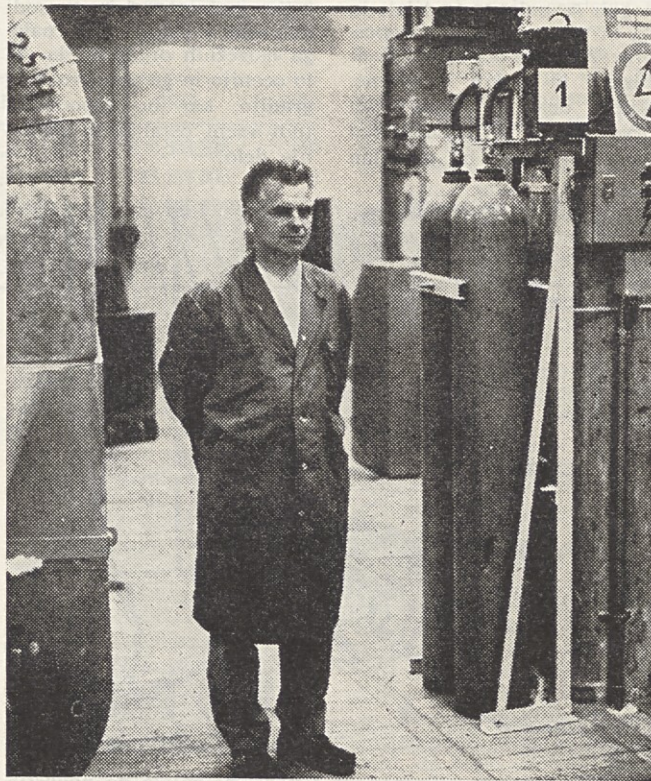
»Dobivamo tudi nove ljudi, ki naj bi bili v najkrajšem času osposobljeni za delo na novih strojih, to pa ni vedno možno.«

Večkrat se zgodi, da predvsem novospregjeti delavci kršijo požarno-varnostne predpise in tako sebe in skupno imovi-

no spravljajo v veliko nevarnost.

»Eden od problemov so tudi skladišča za lahko vnetljive snovi, zato jih imamo v podjetju le za sprotno porabo.«

Probleme požarnega varstva in varstva pri delu prav gotovo pozna do zadnje podrobnosti. Po-

Pri obhodu požarno-varnostnih naprav

sebej preanalizira vzroke vsake poškodbe na delu, vsak zametek požara razišče, da potem lahko opozarja zaposlene. »Zaupanje imam v ta kolektiv, ljudje so vedno pripravljeni sodelovati.« To je ugotovitev, ki je prav gotovo zrasla na velikih izkušnjah pri delu z ljudmi.

Beseda je stekla tudi o njegovem študiju, o njegovi družini. Pri 51 letih se še zagrizeno bori z izpiti na Višji varnostni šoli, ki jo namerava prihodnje leto tudi končati.

»Študij pobere precej časa, rad grem v Veliki vrh, pa za kunce je treba pripraviti krmo.«

Vzgoja je eden od problemov, ki mu marsikateri starši danes niso kos in če je treba vzgojiti kar osem mladih ljudi?

»To pa precej prepustim ženi, ker je ona stalno doma. Bolj posegam, kadar gre za vpis v kakšno šolo in pa redno spremljam učne uspehe.«

Pravi, da z veliko očetovsko avtoriteto ne nastopa. Otrokom skuša biti bolj prijatelj in svetovalec. Na probleme mladih gleda popolnoma realno.

»Mladina ima danes drugačne poglede. Skoraj vsi se v prostem času bavijo s kakšnim športom, radi gredo tudi v planine.«

Ena sama plača se pri tolikšni družini in današ-

100 let Čateksa

Takole so ob jubileju predstavili svoje izdelke

14. septembra je bila v Čakovcu proslava 100-letnice Čateksa. Pokrovitelj je bil predsednik republike Josip Broz-Tito. Na proslavi se je zbral celotni kolektiv in številni gostje.

Iz skromnih začetkov medmurskega tkalstva se je razvilo precej močno podjetje, ki danes zaposluje že preko 700 delavcev. Podjetje je moralo prebroditi velike gospodarske težave. Spremenili so tudi asortiman proizvodnje

in poleg blaga za široko potrošnjo (od vrečk za pralne praške naprej) izdelujejo še politeks (posebna vrsta umetnega usnja) in pa kozmetiko.

Del preje, predvsem bombažne, kupuje Čateks tudi pri nas. Tako mu letno prodamo okrog 350 ton preje, od katere je le manjši del sintetične.

Ob visokem jubileju čestitamo članom delovnega kolektiva Čateksa in jim v drugem stoletju dela želimo še veliko delovnih uspehov.

Proslava stoletnice je bila na travniku pred podjetjem. Zbranim je spregovoril direktor Ivan Kiš

njih cenah lahko kaj hitro potroši.

»Žena mora kar pošteno paziti, da je denar od plače do plače.« Otroci so si poiskali svojo družbo in tako se ob večerih zbere kar pisano društvo mladih — bolje doma kot pa na cesti ali pa v gostilni. »Televizijo smo kupili šele lani in ob njej se zbere tudi dvajset mladih, vsakdo je dobrodošel.«

Pogovor je zopet nanesel na podjetje, ki našemu varnostnemu tehniku prav gotovo pomeni dru-

gi dom. Govoril je sproščeno kot vedno. Razmišljal sem, kaj bi ga pravzaprav lahko razjezilo.

Pred seboj na mizi je imel razgrnjeno celo gorovje aktov, zmotil sem ga sredi dela. Zapisan je ostal le delček o človeku, ki ga vsak dan srečujemo v podjetju, ko skrbi, da bi bilo čimmanj takih, ki bi morali z obvezanim delom telesa končati vsakdanji delavnik. Zaveda se, da je največje bogastvo človek, stroj pa pripomoček pri njegovem delu.

Samoprispevek je potreben

Tokrat naša mala anketa ne govori o problemu, ki bi neposredno zadeval naše podjetje. Ker bomo prihodnji mesec na referendumu glasovali o podaljšanju samoprispevka za izgradnjo in obnovo šolskih ter vzgojno varstvenih objektov, smo tokrat spraševali o samoprispevku. Pokazalo se je, da so nekateri še vedno premalo obveščeni o tem, kaj je bilo narejenega in kakšni so načrti. Krivda pa je njihova, ker premalo berejo, saj je bilo o teh vprašanjih zadnje čase veliko napisanega. Naša anketa ne izraža mnenja večine, ampak samo mnenje vprašanih, ki pa so izbrani čisto slučajno.

ZVONE KONČINA, kurir: »Samoprispevek je potreben, samo da bo šel denar res za šole. Narejenega je bilo veliko. Nekateri ljudje so še premalo obveščeni, treba bi jim bilo vse podrobno razložiti. Glasoval bom za.«

BORUT KOMOTAR, mojster v predpreditilnici: »Glasoval bom za. Vsi otroci naj imajo vsaj približno enake pogoje za šolanje. Če ljudje kaj berejo, so dovolj obveščeni o tem, kaj je bilo narejenega.«

ANA KOVAČ, čistilka: »Nimam otrok, ki bi hodili v šolo, ampak bom vseeno glasovala za. Nič manj ne bom imela zato. Prebiram časopise in sem obveščena o tem, kam je šel denar. Na delovnem mestu se o tem en pogovarjamo, ker ni časa.«

JOŽE VIZLAR, električar: »Glasoval bom za, pa ne samo zaradi šol, ampak predvsem zato, ker bodo zgrajene tudi telovadnice, ki so še bolj potrebne.«

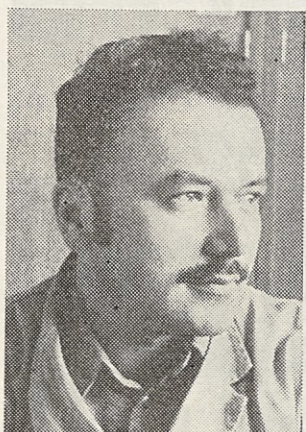
LOJZE LUKANČIČ, posluževalec otepalnikov: »Samoprispevek je potreben, samo če ne bodo denar porabili za kaj drugega, kar se tako rado zgodi. Ob mesecu se res ne pozna veliko. Kako bodo glasovali ljudje, ne vem, nekaj jih bo za, nekaj proti.«

ANTONIJA JOGAR, predica: »Prebrala sem, kaj je bilo narejeno, glasovala bom za. Otroke imamo skoraj vsi, zanje gre!«

MARIJA OKORN, sukalka: »Samoprispevek je potreben, glasovala bom za. Imam enega otroka, ki še ne hodi v šolo. Mislim, da bo večina glasovala za.«

Ing. PAVLE KOPRIVNIKAR, vodja laboratorija: »Tu se pokaže složnost meščanov, vaščanov, vseh občanov za eno skupno akcijo. Glasoval bom za, že zato, ker imam tri otroke, ki bodo koristili dobrine, ki jih prinaša šola. Samoprispevek je nujen, ker ni dovolj denarja za šole, s tem pa nekako pomagamo družbi.«

STANISLAVA MATOŠA, rezerva v sukalnici: »Ker sem iz Zagorja, sedaj ne bom glasovala. Samoprispevek je potreben, plačujemo ga tudi v naši občini. Z zbranim denarjem so zgradili nov vrtec, šolo, telovadnico.«

JOŽA ČARMAN, brigadirka: »Saj moramo glasovati za, ker imamo otroke, če želimo, da bodo ti hodili v boljše šole.«

MARIJA KIRN, predica: »Samoprispevek je potreben, glasovala bom za. Zdi se mi, da je bilo doslej bolj malo narejenega.«

Za lepši jutrišnji dan

17. novembra bomo na referendumu glasovali za lepši jutrišnji dan naših otrok. Upamo, da med nami ni nikogar, ki svojim otrokom ne bi želel boljših šol, boljših vrtcev. Spodaj preberite, kam bo šel vaš denar. Če hočemo, da bo ta program tudi urenjen, moramo vsi glasovati za!

SKOZI SEDANJO RAZPRAVO SE JE OBLIKOVAL NASLEDNJI PROGRAM IZGRADNJE OSNOVNIH ŠOL IN VZGOJNO VARSTVENIH ZAVODOV:

	Predvideni stroški v din
I. ŠOLSTVO	
1. Gradnja II. in III. etape OSNOVNE ŠOLE V LITIJ NA GRASKI DOBRAVI — 12 učilnic — telovadnice	8.617.000 2.000.000
2. Gradnja 3-razredne OSNOVNE ŠOLE V KRESNICAH	2.500.000
3. Gradnja telovadnice in adaptacija OSNOVNE ŠOLE V LITIJ NA ROZMANOVEM TRGU	4.864.000
4. OSNOVNA ŠOLA JEVNICA — centralna kurjava	252.000
5. OSNOVNA ŠOLA POLŠNIK — centralna kurjava	313.350
6. Gradnja telovadnice pri OSNOVNI ŠOLI ŠMARTNO	1.911.000
7. OSNOVNA ŠOLA KOSTREVNICA — centralna kurjava	224.000
8. OSNOVNA ŠOLA GABROVKA — gradnja telovadnice — gradnja 4 učilnic	1.242.000 1.877.000
9. Sofinanciranje gradnje šolskih igrišč pri podružničnih šolah	200.000
ŠOLSTVO SKUPAJ	24.000.000
II. OTROŠKO VARSTVO	
1. ŠMARTNO — otroški vrtec za 60 otrok od 2—7 let	2.056.000
2. LITIJ — otroški vrtec z jaslimi za 80—100 otrok od 1—7 leta	3.886.000
3. Sofinanciranje gradnje objekta za letovanje otrok na Debelem rtiču	700.000
	6.642.000

Pred zaključkom redakcije smo prejeli še obvestilo, da bo s sredstvi samoprispevka zgrajena tudi telovadnica pri Osnovni šoli Vače.

Slikar naj govori s čopičem

Leta 1923 se je na Vrhpolju pri Kamniku v številni delavski družini rodil POLDE MIHELIC. Prvo šolsko znanje je dobil v Nevljah pri Kamniku, kjer je obiskoval osnovno šolo. Po končani drugi svetovni vojni je končal šolo za umetno obrt in nato še Pedagoško akademijo. Njegovo prvo delovno mesto je bilo v Ilirski Bistrici, leta 1956 pa je prišel v Litijo. Veselje do risanja je začutil že v osnovni šoli, najstarejše ohranjene risbe ima iz leta 1938 in potem je »malal« več ali manj vsa leta. Doslej je sodeloval na razstavah v Kamniku, Trbovljah, Zagorju, Kranju, Litiji, Trebnjem, Mirni, Bledu, Kostanjevici, in na Poljskem. Štirikrat pa se je udeležil taborskega srečanja v Trebnjem.

Lahko bi rekli, kdo ga ne pozna. Generacije so v litijski Osnovni šoli šle skozi njegov pouk risanja in likovne vzgoje. Pa saj ga velikokrat vidimo na cesti v klobuku s širokimi kraji, vedno nekam zazrtga, a vedno najde toliko časa, da človeka pogleda in takrat seveda oceni, če je »njegov tip«, da bi ga popoldne doma lahko prenesel v olju na les.

V njegovem stanovanju je kaj videti. Poleg njegovih slik so še številni starinski predmeti in brez dvoma najdragoocenejše: zbirka 94 panjskih končnic, na katere je Polde tako ponosen. Svojega ateljeja nima, ker je stanovanje v bloku premajhno.

»Vsaj deset let bi ga že moral imeti, da bi lahko v miru delal. Tako se stiskam tu ob oknu. Pa sam sem najraje, kadar malam.«

Ker se je začelo temniti, je odložil čopiče in na pol dokončana slika je počakala naslednji dan.

»Delam vedno pri dnevnih svetlobi in kadar me piči. Ne vem, ne znam drugače povedati. Slikam danes, pa ne vem, če bom jutri lahko nadaljeval. Moram biti razpoložen. Kadar se utrujen vrnem iz šole, ne slikam nikoli. Ne vem kdo, ampak nekdo bi moral urediti — likovniki so bili včasih kakšen dan v tednu prosti, da so se lahko posvetili svojemu delu. Sedaj pa to naredi le kakšen ravnatelj na svojo roko, ker pač razume te probleme. Kadar je v šoli premalo drugih učiteljev, moram biti tudi razrednik, kar pa nisem rad.«

Okrog petindvajset slik letno dokonča. Njegova posebnost zadnjih let so ozke in visoke slike.

»Za kakšnih pet slik letno lahko rečem, da so mi všeč, da so se mi posrečile in teh tudi ne prodam. Sploh sem vsakokrat, ko prodam sliko,

za katero mislim, da je dobra, nekaj dni zelo nervozen. Denar je pravzaprav čudna stvar.«

Doslej največje priznanje mu je izrekla naša rojakinja iz Svice, ki je na razstavi v Trebnjem želela kupiti sliko, ki jo ni nameraval prodati.

»Rekla mi je, da čuti v moji sliki slovensko zemljo in zato sem jo tudi prodal. To je veliko priznanje, da znam naslikati slovensko zemljo.«

In kaj Polde najraje slika? Prevladujejo kmečki motivi. Njegove hiše so vedno pokrite s slamo, njegovo drevje je vedno brez listja, zanimajo ga veje, sonce na njegovih slikah nikoli ne sije, njegovi ljudje se vedno vzpenjajo, le redkokdaj so naslikani v obraz in kadar že slika obraze, išče ljudske posebnosti, od barv sta mu najbolj priljubljeni vijoličasto rdeča in oranžno zelena. In kako sam razlaga te svojskosti njegovih del?

»Že od nekdaj sem iskal kmečke motive. Z dedom sem hodil po hribih in raznašal kolomaz. Nekaj končnic je iz tega obdobja. Veliko sem in tudi še hodim po naravi, tu se rojevajo ideje, iščem posebnosti. Moje hiše vedno gledajo, okna so oči. Kar pogledate staro kmečko hišo, pa boste videli, da je res tako. Na drevju me zanimajo veje — njihova oblika in barva. Sonca še nisem nikoli naslikal, všeč so mi dnevi, ko ni sonca niti dežja, takrat tudi najlažje ustvarjam. Zdi se mi, da se mora človek vedno dvigovati, da je nekje na dnu in da mora vedno gor — to se dogaja na vseh mojih slikah. Zelo rad slikam cerkve na gričih, obrazi na mojih slikah so vedno nekomu podobni.«

Celih osemnajst let je že v Litiji in vendar...

»Silno sem razdvojen zadnja leta. Kamnika sem se odvadil, ljudje in okolica Litije

pa so mi všeč, rad sem tu. V Nevljah popravljam domačo hišo, greh bi jo bilo prodati in tam si bom tudi uredil atelje.«

Se sreča, da ta razklanost ne vpliva na njegovo umetnost, na njegovo delo. Kadar je slabo razpoložen, so njegove slike temne, svoje žene

Njegova »ljubezen«: panjske končnice

in hčerke še ni nikoli naslikal. Tudi avtoportret je že precej star, a ga še danes dostojno predstavlja. Polde je slikar spomina.

»Razen akvarelov, nikoli ne slikam v naravi. Vedno delam po spominu. Tudi poleti lahko naslikam zimo in poletje sredi največje zime. Ne morem pa slikati po naročilu. Včasih sem že kaj začel, pa sem bil vedno tako nervozen, slike delajo tudi fotografije. Če bi slikal po naročilu, bi se mi zdelo, kot da sem v kletki. To je omejevanje moje svobode. Stvari naslikam takšne, kot jih vidim jaz. Sicer pa filozof nisem bil nikoli in zdi se mi, da komentarji k dobrim slikam niso potrebni, odrekal bi se lahko tudi naslovu pod sliko. Slikar naj govori s čopičem.«

Živel bi lahko tudi samo s slikarstvom, a vseeno noče pustiti službe.

»To je edini stik z ljudmi, s svetom in če še tega ne bi bilo, bi bil kot puščavnik.«

Pogovor je nanesel tudi na šolo.

»Otroci mi pravijo Miha, vedo da grozim, da se jezim, pa svojih groženj nikoli ne uresničim, ker sem preblage narave. Vem tudi, da me hočejo na najrazličnejše načine opehariti, da bi dobili boljšo oceno, pa saj to je vedno bilo. Rad imam otroke in oni mene tudi.«

Pred petnajstimi leti je začel zbirati stare predmete, pa korenine in ne vem, kaj še vse.

»Želja po zbiranju se mi je rodila že v otroštvu in potem sem zbiral, pa prenehal in zopet začel. Sedaj grem rad za Savo in tam vedno nekaj brskam. Po domačijah starinskih predmetov ni več, najrazličnejši zbiralci so vse pobrali.«

In kako je prišel do ideje, da bi slikal?

»Bral sem v Našem rodu članek o Groharju, kjer je pisalo, kako je on začel slikati in to je vplivalo tudi name.«

Vsaka slika je del njega, je kaplja njegove krvi in od tod tudi bolečina, ko jo je treba prodati.

»Ko sliko dokončam, zavijem v gostilno in popijem dva deci. Takrat se mi zdi, da sem najbolj upravičen, ker sem zopet ustvaril nekaj, kar me bo preživelo. Dokončanje slike je vedno nekaj posebnega, poseben obred. Ko je slika gotova, je ne popravljam več, nikoli več.«

Polde razmišlja tudi o smrti, tu je njegova misel vedno črna.

»Veš, umreti bo pa težko. Pustiti bo treba vse in na oni strani je praznina. Edina tolažba so slike, te bodo govorile še tudi pozneje, da sem bil.«

Smrt pomeni dokončni konec.

»Že, že. Ptice bodo pele, rože cvetele, mene pa ne bo.«

»Ne boste jih slišali!

»A vem, da bo tako. Ni pravega letnega časa, da bi lahko umrl. Pozimi je zemlja mrzla, poleti je po svoje lepo, jeseni so lepe barve, ki jih rad slikam, spomladi se pa vse prebuja ni vse začena živeti, to pa tudi ni čas za smrt.«

Od tu pa do odgovora na vprašanje, zakaj slika, bi pravzaprav ne smelo biti da-leč.

»Če me vprašaš, zakaj slikam, ne morem odgovoriti, ne vem. Nekaj me žene, neka notranja sila in kadar me piči, malam'«

Tak je torej. Načrtov ima še veliko in upa, da jih bo tudi uresničil. Njegove slike imajo ljudje radi — ustvarja iz naroda za narod.

V Miheličevi zbirki so tudi slike na steklu

Od prvega oktobra na cestah po novem

Mnogo prej so se slišali številne razprave, kako bomo vozili po 1. oktobru, ko bo začel veljati novi zvezni zakon o cestnem prometu, ki se uradno imenuje temelji varnosti cestnega prometa. Pod tem naslovom tudi lahko kupite knjižico o novem zakonu, kjer boste našli vse, kar vas bo zanimalo. Na koncu koncev bomo še vedno vozili po desni, po magistralnih cestah največ 100 km, po vseh ostalih pa 80 km na uro. Še vedno bo treba ustaviti pred rdečo lučjo, pred zapornicami pa tudi počakati, če nočete, da vam bodo shranili vozniško dovoljenje na občini. Tudi prejšnji zakon o cestnem prometu ni dovoljeval nobenih eksibicij na cestah, novi pa je določil nekoliko bolj stroge kazni. Toda vsak poprečen ekonomist lahko izračuna, da je bil stari zakon ob sprejetju (l. 1970) »dražji« kot novi. Pred štirimi leti je nezasečenje luči stalo 50 din, sedaj pa 100 din. In če bo novi zakon veljal tudi širi leta, bo inflacija zopet na strani prekrškarjev. In kaj je novi zakon prinesel tako strašnega, česa smo se tako bali?

Večje pristojnosti miličnikov

Novi zakon določa trinajst primerov, ko miličnik lahko takoj odvzame vozniško dovoljenje. Doslej je to storil v glavnem le takrat, ko je izza volana spravil nekoliko »preokroglega« voznika. Po novem se bo to zgodilo nekoliko večkrat.

— Vinjenemu vozniku (3 do 12)

— Vozniku, ki odkloni preizkus treznosti (3—12)

— Vozniku, ki vozi pod vplivom mamil (3—12)

— Vozniku, ki ne ustavi pred nezavarovano železniško progo, kadar svetlobne signalne naprave že delujejo (3 do 12)

— Enako velja tudi za zavarovani železniški prehod, če se zapornice spuščajo ali pa so že spuščene (3—12)

— Vozniku, ki prehitava vozilo, ko se je zaradi pešcev ustavilo pred zaznamovanim prehodom (3—12)

— Vozniku, ki na cesti z dvosmernim prometom prehitava drugo vozilo pred vrhom klanca ali na nepreglednem ovinku (3—12)

— Vozniku, ki prehitava drugo vozilo (tudi stoječe), pa njega samega medtem prehitava nekdo drug; vozniku, ki prehitava že prehitavajoče vozilo; vozniku, ki je zapeljal v škarje; vozniku, ki se po prehitavanju ne more vključiti v kolono (3—12)

— Vozniku, ki prehitava druga vozila, če poveča svojo hitrost, medtem ko ga že prehitava drugo vozilo (1—6)

— Vozniku, ki na cesti z ločenimi voznimi pasovi vozi po pasu, namenjenem za promet vozil iz nasprotne smeri (1—6)

— Vozniku, ki nepravilno prehitava v križišču (1—6)

— Vožnjo v rdečo luč, kadar je za semaforjem prehod za pešce (1—6)

— Vozniku, ki prehitava po desni strani (1—6)

Številke v oklepaju pomenijo, za koliko mesecev postane pešec.

Evidenca kaznovanih

Popolna novost pa je evidenca prekrškarjev, ki jo imajo na zahodu že več let. Vpis v evidenco kaznovanih pomeni, da ste kandidat za ponovno preverjanje voznških sposobnosti in znanja. Prekrške, ki bodo voznika potegnili v ta seznam, bo do-

ločil republiški predpis, ki mora biti sprejet do konca letošnjega leta. Če tega ponovnega voznškega izpita ne boste opravili, boste ob vozniško dovoljenje do takrat, ko boste preizkus uspešno prestali. Lahko pa domnevate, da bodo ti izpiti precej strožji od običajnih.

Doslej marsikdo ni hotel mandatne kazni plačati miličniku in je raje počakal položnico sodnika za prekrške. Po novem bodo vozniki miličnikom ponujali denar in jih celo poskušali podkupovati (kot se to dogaja precej pogosto na zahodu), da bi svoj »greh« lahko takoj poravnali — a vse to iz strahu pred ničkaj razveseljivo evidenco sodnika za prekrške.

Zanimiv je tudi sistem, ki ga imajo v nekaterih državah na zahodu. Vozniki dobijo določeno število točk za dobo dveh let in potem jim miličniki za posamezne prekrške odzemaajo različno število točk. In če vse točke porabijo pred iztekom dveh let, morajo preostali čas ostati brez voznškega dovoljenja.

Če kdo, ki mu bo odvzeto vozniško dovoljenje, ne bo mogel vzdržati brez volana in ga bodo na »črni« vožnji zalotili miličniki, bo po novem zakonu ob vozniško dovoljenje od treh do dvanajstih mesecev.

Bom ga še en gvažek, juhuhu...

Novi zakon je samo v eni stvari razdelil profesionalne šoferje in amaterje. Za vse voznike, ki jim je vožnja poklic, velja, da ne smejo imeti v krvi niti promila alkohola, medtem ko je amaterjem še vedno dovoljeno popiti »dva deci cvička«. Tako imajo lahko amaterji 0,5 promila alkohola tudi za volanom in ne samo za šankom.

Novi zakon pa nekoliko drugače gleda na voznike, ki

odklonijo alkoktest ali odvzem krvi za preizkus treznosti. Po starih predpisih se je namreč bolj »izplačalo« odkloniti preizkus treznosti, kar je veljalo 30—300 din in neobvezen odvzem voznškega dovoljenja. Pozelenitev balončka čez polovico pa je pomenila »zamrznitev« voznškega dovoljenja in pa kazen 50—500 dinarjev. Po novem bo vsakdo, ki bo odklonil alkoktest, moral takoj miličniku izročiti vozniško dovoljenje.

Podobne sankcije kot alkohol potegnejo za sabo mamila. Voziti tudi ne smejo ljudje, ki stalno uživajo zdravila, ker povzročajo približno enake posledice kot alkohol. Zavrnitev zdravniškega pregleda v zvezi z mamili bo prav tako »zamrznila« vozniško dovoljenje.

Z ene strani zaščiten pešec

Če se ne bi dogajalo toliko prometnih nesreč ravno na prehodih za pešce, novi zakon za voznike, ki pred zebro ne ustavijo, gotovo ne bi predpisal tako strogih kazni. Vozniško dovoljenje boste oddali miličniku tudi takrat, če boste prehiteli vozilo, ki je ustavilo pred prehodom za pešce.

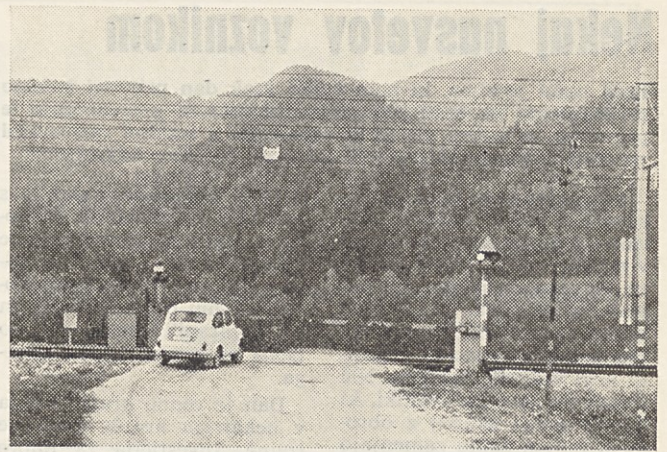
Nič pa ne govori zakon o vozilu, ki prihaja iz nasprotne smeri. Ne vem, če ti lahko peljejo mimo pešcev, ki jim je ustavilo vozilo na nasprotnem voznem pasu.

Sicer si pa tudi določila, da morata motorist in sopotnik imeti čelado pri vožnji zunaj naselja, ne znamo razložiti drugače kot da se v mestu (kjer se tudi dogajajo nesreče) lahko vozita brez. Verjetno bi še več življenj kot s čeladami prihranili z varnostnimi pasovi, ki pa jih novi zakon ni predpisal.

Tovornjaki in še nekatera druga vozila bodo torej tudi odslej imela na zadnji strani oznako, kako hitro se lahko gibljejo po cesti. In če bodo taka vozila brez znaka, bo podjetje plačalo kar cel stari milijon. Če bodo jekleni konjički slabo podkovani ali se težko zaustavljali — zakon ne predvideva nobenih sankcij.

Prehitra vožnja — različne kazni

Prekoračena hitrost je po naših statistikah skupaj z neprimerno hitrostjo poglavitni vzrok prometnih nesreč. Po odredbi republiškega sekretarja za notranje zadeve je pri nas hitrost na magistralnih cestah še vedno omejena na 100 km, na vseh ostalih pa 80 km na uro. Izjema je le avtocesta Vrhnika—Razdrto, kjer ni omejitve. Prav tako še naprej velja odredba, da je v naseljih hitrost omejena na 60 km na uro. Seveda veljajo tudi vse omejitve hitrosti, ki so predpisane s posameznimi prometnimi znaki. Če prekoračite hitrost, omejeno z znakom, je kazen 50

Če je na drugi strani miličnik, bo pot nadaljeval peš

dinarjev, če prekoračite hitrost, ki jo je določil republiški sekretar, pa boste plačali 100 din. Enako kazen boste plačali v mestu, če boste omejeno hitrost prekoračili, a ne več kot za 30 km. Če boste vozili še hitreje, vas bo sodnik za prekrške »osušil« za 100 do 500 din.

Torej prehitra vožnja ne pomeni odvzem voznškega dovoljenja, ampak bo najtežjim nogam praznila denarnice, ker milici radarjev ne manjka.

Prvi rezultati delavskega dežurstva

Če ne bi bilo dežurnega delavca, bi en izmenovodja v predlinici Volnarskega kombinata »Todor Cipovski-Merdžan«, bolj poznanega pod imenom »Teteksa« v Tetovu, pogostejše prikrival napake v proizvodnji in še naprej sežigal napačno tiskano prejo. Toda, zahvaljujoč svojevrstni kontroli, je izmenovodja hitro spoznal, da zanj v tej organizaciji ni več prostora.

Več mojtrov v oddelku za predelavo volne v tem kombinatu je bilo navajenih, da so predčasno zapuščali delovna mesta in tako vplivali na delovno disciplino ostalih zaposlenih, a so, zopet zahvaljujoč dežurnim delavcem, bili nekajkrat disciplinsko obravnavani in so potem ostali za stroji do konca delovnega časa.

V »Teteksu« učinkovito deluje posebna vrsta samoupravnih delavske kontrole — delavsko dežurstvo. To je delovno telo, sestavljeno iz 150 delavcev, neposrednih proizvajalcev, ki so bili izbrani po delegatskem sistemu. Dežurni delavec je vesten na svojem delovnem mestu, uživa ugled ostalimi delavci in ima moralno-politične kvalitete.

Predlog za formiranje delavskega dežurstva je dal sindikat podjetja. Želeli so, da delavci kar najbolj neposredno spremljajo proizvodni proces in da se čimveč udeležujejo pri odстранjevanju pomanjkljivosti, ki so zmanjševale sicer dobre poslovne rezultate kombinata.

Po enem letu delavskega delavskega dežurstva (organizirano je bilo lani avgusta) se je število izgubljenih delov-

Tako pravazprav novi zakon ni tako strašen, kot smo se tega bali. Prvi neuradni podatki govore, da je vnesel mnogo več reda na naše ceste, kar je gotovo tudi njegov namen. Boljši red, večja disciplina pa pomenita manj prometnih nesreč, manj izgubljenih dragocenih življenj. Ker pač sami nočemo biti disciplinirani, je za to poskrbel novi zakon. Številni mrtveci na naših cestah pa nemo pričajo, da bi bilo to že davno potrebno.

nih dni zmanjšalo za 21 % v primerjavi s preteklim letom, produktivnost se je povečala za 6,7 %, zmanjšan je bolniški stalež, smotrnejše so izkoriščene surovine, izboljšani so pogoji dela.

Naloga dežurnega delavca je, da v osnovni organizaciji, kjer je zaposlen, obide vse proizvodne in ostale oddelke v času dela svoje izmene (dežurni je oproščen za čas dežurstva svojega rednega dela) in vse pomanjkljivosti vpiše v knjigo dežurstva. Na koncu delovnega dne (v »Teteksu« delajo tri izmene) se to knjigo preda pooblaščenemu organu v osnovni organizaciji združenega dela, ki je dolžan, da zapisane pomanjkljivosti odpravi.

V roku petih dni mora biti dežurni delavec obveščen o storjenih ukrepih. Če se tako ne postopa, ima dežurni delavec pravico, da prijavi odgovorne delavce delavskemu svetu in zahteva disciplinski postopek.

Tak način dela je naletel na odpor pri nekaterih delavcih. Toda res je, da je to število manjše (predvsem nekateri vodilni delavci, ki ne »trpijo« kontrole) in da velika večina zaposlenih v dežurnem delavcu ne vidi nikakršnega »stražarja«, temveč delavca, ki želi da doprinese k še boljšemu poslovnemu uspehu.

(Tanjug)

(Morda ne bi bilo slabo, če bi tudi naš sindikat razmislil o uvedbi podobnega dežurstva. Rešitev bi morali najti skupaj s samoupravnim delavsko kontrolo, ki tudi še ni živela).

V prvih desetih dneh veljavnosti novega zakona o cestnem prometu je bilo v litijski občini odvzeto eno samo vozniško dovoljenje. Vzrok odvzema je bila vinjenost voznika.

Nekaj nasvetov voznikom

Pred nami je zima, ki nam lahko vsak dan pripravi kakšno presenečenje na cesti. Da pa ne bi bilo to presenečenje le preveliko, je dobro, da se za »spopade« s težkimi razmerami na cesti tudi pripravimo.

Še predno nam bo zima postregla s prvim snegom, moramo svojega konjička obuti v zimske čevlje. Zimske gume so obvezne na pogonskih kolesih, ni pa slabo, če jih imamo na vseh štirih. Kupite dobre gume, ki bodo ob pravilni negi vzdržale več zim. Nič napak ne ravna vozniki, ki kupijo gume skupaj z obroči in potem samo zamenjajo kolesa.

Ne smete pa pozabiti, da zimske gume niso letne in da se bo odslej avto nekoliko drugače »obnašal« v ovinkih. Kdor zimskih gum ne bo kupil, mora imeti verige. Ne čakajte na srečanje s prvim snegom in miličnikom — potem bo zimska oprema dražja.

Poletna vročina kaj rada izsuši baterijo, zato ne bo od-

več, če pogledate, kako je s tekočino v celicah in jo dolijte, če jo ni dovolj. Če je »akumulator« slabše napolnjen, ga dajte napolniti. Podaljšali mu boste življenje in pa prihranili strah, da bo treba ob prvem mrazu novega.

Dan je vedno krajši, meglav v nekaterih krajih sploh ne izgine. Investicija za dobre meglenke se bo prav gotovo obrestovala.

Ne pozabite, da morate imeti v motorju pozimi drugačno olje kot poleti. Prav tako je v hladilnik treba natočiti raztopino, ki ne zmrzne. Led v motorju vam lahko povzroči veliko škodo.

Pozimi so ceste večkrat soljene, kar še pospešuje rjave-

nje pločevine. Poglejte avtomobil s spodnje strani, če ni mogoče kje odpadla zaščita. Če avtomobila niste zaščitili, storite to čimprej. Dober šofer ga zaščiti zunaj in znotraj. Prav tako odstranimo vso zunanjo rjo in očistimo dele ponovno zaščitimo.

Zaščititi moramo tudi vse kromirane dele.

Dobro je tudi pregledati, če so vsi odtoki za vodo odmašeni, da nam voda ne bo ostajala v avtu in pospeševala korozijo.

Ker se rado zgodi, da pozimi zmrznejo ključavnice in stekla, je dobro, da si kupimo sprej za tajanje. Prav tako dobrodošel bo tudi »start« sprej za vlažne in hladne jesenske in zimske dni.

To je le nekaj osnovnih napotkov, vsakdo pa naj še sam razmisli, kaj mora storiti, da zima njegovemu konjičku ne bo mogla do živlega. Vsem pa priporočamo nekoliko večjo previdnost.

Kadrovske spremembe

PRISLI V MESECU AVGUSTU 1974

- 1. 8. 1974 Poglajen Ani — Cerovica 14 — čistilna kolona
- 1. 8. 1974 Rugelj Darinka — Trbovlje, Nasipi 30 — predilnica bombaža 3. izmena
- 1. 8. 1974 Prašnikar Stefaniya — Trbovlje, Nasipi 44 — sukalnica 3. izmena
- 1. 8. 1974 Grom Franc — Ustje 42 — pripravnik
- 1. 8. 1974 Kovič Drago — Jesenje 10 — pripravnik
- 16. 8. 1974 Glavič Ana — Hrastnik, c. 1. maja 12 — sukalnica 2. izmena
- 19. 8. 1974 Baloh Marija — Velika Preska 2 — sukalnica
- 19. 8. 1974 Dermastja Klavdija — Kresnice 44 — rezerva predilnice
- 19. 8. 1974 Sotlar Stanislava — Gabrovka, Brglez 2 — čistilna kolona
- 20. 8. 1974 Melin Milan — Ljubljanska 20 — rezerva predilnice
- 20. 8. 1974 Krivec Ivanka — Lupinica 14 — sukalnica 3. izmena
- 22. 8. 1974 Matoša Stanislava — Zagorje, Ul. Talcev 30 — sukalnica 2. izmena

ODSLI V MESECU AVGUSTU 1974

- 3. 8. 1974 Pirc Ana — Ljubljana, Vrtača 2 — odpoved delavca
- 7. 8. 1974 Kastelic Dragica — Trbovlje, Globošak 9 — v poskusnem roku
- 13. 8. 1974 Semec Viktor — C. Dušana Kvedra 22 — potek pogodbe za določen čas
- 15. 8. 1974 Štrifot Andrej — Frtica 8 — potek pogodbe za določen čas
- 31. 8. 1974 Koci Anton — Trg na Stavbah 1 — odpoved delavca
- 31. 8. 1974 Korošec Beci — c. Zas. bat. 5 — odpoved delavca
- 31. 8. 1974 Medved Pavla — Jelša 7 — odpoved delavca
- 31. 8. 1974 Savšek Majda — Breg 1 b — potek pogodbe za določen čas
- 30. 8. 1974 Vidic Stanislava — Tenetiše 7 — invalid. upokojitev
- 27. 8. 1974 Zupančič Antonija — Grbinska 29 — potek pogodbe za določen čas
- 31. 8. 1974 Buchmeister Marija — C. Zas. bat. 64 — potek pogodbe za določen čas
- 12. 8. 1974 Gorenc Jožica — C. Zas. bat. 54 — odpoved delavca

V MESECU AVGUSTU JE UMRL NAŠ UPOKOJENEC

Oven Franc — Litija, Trg na Stavbah 5

PRISLI V MESECU SEPTEMBRU

- 2. 9. 1974 Pintar Marica — Rozmanov trg 3 — pripravnik
- 2. 9. 1974 Vozelj Ivanka — Sava 46 — sukalnica 1. izmena
- 2. 9. 1974 Lapornik Emil — Trg na Stavbah 14 — vajenec
- 2. 9. 1974 Podkrajšek Karlo — Rozmanov trg 11 — vajenec
- 3. 9. 1974 Sekulič Tatjana — C. Zas. bat. 23 — rez. predilnica
- 9. 9. 1974 Sraj Magda — Sitarjevška n. h. — čistilna kolona
- 9. 9. 1974 Jovanovič Drago — Cankarjeva 12 — remont
- 10. 9. 1974 Medved Marinka — Smartno 16 — rez. predilnica
- 11. 9. 1974 Veteršek Ana — Zagorje, C. Zmage 43 — predilnica
- 16. 9. 1974 Sevljak Stane — Marokova pot 1 — pripravnik
- 23. 9. 1974 Grmovšek Marija — Kresnice 12 — predpredilnica 4. izmena

ODSLI V SEPTEMBRU 1974

- 10. 9. 1974 Boldin Franc — Marokova pot 4 — odhod v JLA
- 10. 9. 1974 Grom Franc — Ustje 42 — odhod v JLA
- 11. 9. 1974 Kralj Ivan — Konj 11 — odhod v JLA
- 14. 9. 1974 Petek Martina — C. Zas. bat. 34 — potek pogodbe za določen čas
- 18. 9. 1974 Glavič Ana — Hrastnik, C. 1. maja 12 — v poskusnem roku
- 30. 9. 1974 Vozelj Janez — Zagorje, Golče 7 — odpoved delavca
- 30. 9. 1974 Kračan Stanislav — Smartno 91 — odpoved delavca
- 30. 9. 1974 Smolnikar Veronika — Kresnice 52 — odpoved del.
- 30. 9. 1974 Matoz Magdalena — Ržiše 7, Vače — odpoved del.
- 30. 9. 1974 Groboljšek Jože — Marokova pot 6 — upokojitev

V MESECU SEPTEMBRU STA UMRLA DVA NAŠA UPOKOJENCA:

Ceglar David — Trg na Stavbah 9
Ceglar Franc — Prvomajska 2

go Zdravilne rastline, ki je bodo prav gotovo mnogi veselili.

Vseh šest knjig bodo člani prejeli v novembru 1975 za 55 din, v platno vezane pa bodo veljale 85 din.

— S skrbnim izborom knjižnih izdaj razvija Prešernova družba predvsem tiste vrednote, ki pri delovnih ljudeh razširjajo in bogate kulturno razgledanost, njihovo izobraženost in osveščenost ter usposobljenost za resnejšo sa-

moupravno in družbeno organiziranost;

— Prešernova družba si je zadala nalogo, da prodre še posebej v delavske družine in tako prispeva k temu, da bi čim več zaposlenih, ki ne preberejo niti ene knjige letno, vsaj del prostega časa posvetili branju;

— Osnovna naloga Prešernove družbe je posredovati dobro in zanimivo knjigo najširšemu krogu bralcev;

Plaz pregnal prebivalce

V soboto, 5. oktobra je začel drseti plaz v Zapedju nad Kresnicami. Milijoni kubikov zemlje so se začeli pomikati proti gospodarskim poslopjem. Zemlja je s seboj odnašala vse, drevje, grmovje, lotila se je tudi gospodarskih poslopij. Najprej se je porušila drvarnica in svinjak last Antona Prosenca, takoj zatem pa je ogromna masa zemlje dobesedno zmlela njegov hlev, od katerega je praktično ostalo samo ostrešje, iz njega pa so domačini komaj uspeli rešiti obe kravi. Tudi stanovanjska hiša Antona Prosenca je močno razpokana in nevarna za prebivalce.

Na pomoč so priskočili sosede in pa pripadniki enot civilne zaščite. Reševanje je trajalo vso noč in celo nedeljo. Strokovnjaki iz Ljubljane so zahtevali, da se vas izprazni, ker jo zemeljski plaz ogroža.

Takole je plaz prestavil hlev Antona Prosenca iz Zapedja. Zidovje je pogoltnila zemlja

Tako so sedaj vse štiri domačije, ki so bile še naseljene, prazne. Ljudje so odšli, nekateri upajo, da se bodo lahko še vrnili. Zemlja se je umirila. Zavedati pa se moramo, da so štiri družine

ostale brez svojih domov in da ne morejo biti prepuščene sedaj na milost in nemilost same sebi. Potrebna jim je družbena pomoč.

Bomo znali akcijo izpeljati do konca?

Prešernova družba

Prešernova družba seznanja vse dosedanje bralce in nove naročnike, da bo njena letošnja redna knjižna zbirka še posebej skrbno izbrana.

Redno knjižno zbirko šestavljajo:

1. **PREŠERNOV KOLEDAR** 1975. Koledar za leto 1975 bo izšel za 30-letnico osvoboditve in bo seveda primerno tej obletnici posvečen, tembolj

ker bo hkrati obletnica konca druge svetovne vojne. Bodo pa v njem še drugi prispevki, tako da bo dovolj zanimiv za vsakogar.

2. **Janez Svajncer: KO ČLOVEK ZORI.** Zgodba mladega človeka, ki iz nedoraslosti skoči v zakon, v katerem si išče trdnih tal ob ženski, ki ga v marsičem prekaša. Roman je podoba mnogih današnjih mladih ljudi, ki v svoji rasti prelahkotno jemljejo življenje, lahkomišelnost se zapletajo na vse strani, dokler se življenje ne postavi prednje v vsej svoji trdoti.

3. **Tone Svetina: UGASLO OGNJIŠČE.** To je zgodba o enem od zadnjih samotarjev gozdomnikov, ki od prve svetovne vojne živi nekako odtušeno življenje od sveta. Toda nova vojna vihra, ki zajame našo domovino in seveda tudi njene hribe, pa ga znova pri-

tegne v dogajanje. Leta 1941 se poveže s partizani in kmalu zatem tudi pade.

4. **Nadežda Konstantinova Krupskaja: SPOMINI NA LENINA.** Knjiga se bere kot roman, kar je umljivo, saj je Lenina njegova žena prav gotovo od vseh najboljše poznala in nam ga prikazuje predvsem s tiste strani, s katere ga doslej še nismo tako dobro poznali.

5. **MLADA BREDA.** To bo izbor naših najlepših pesmi, ki so nam jih nekoč nabirali zbiralci narodnega blaga. Izbor bo prerez skozi to dragoceno izročilo preteklosti, ki žal, počasi odмира.

6. **Dr. Frančišek Smerdu: RASTLINE IN NAŠE ZDRAVJE.** Pisec nam je že znan, saj je nekoč za Prešernovo družbo že napisal knjigo »Naš zdravnik«. Zdaj Družba podarja svojim članom še knji-

